MOST je prikupio, kako nas je obavijestio, potreban broj potpisa kako bi se organizirao referendum. Počela je hrvatska priča. Referenduma će biti. Referenduma neće biti. Ustavni sud će ponovno, ako prije Vlada ne uspije osporiti referendum, podržati HDZ u kojem sjede najveći broj njegovih „bivših“ vodećih političara. Nitko ne govori o demokraciji i temeljnom pravu da građani Hrvatske kažu koju i kakvu zemlju žele. Oni nisu važni ili, još bolje, oni su nevažni. Taj i takav pristup više je jeka nekih prošlih vremena nego novi iskorak u pravcu razvoja demokratskih procesa.

Upravo bilježimo godinu dana kako je od potresa stradala Banovina. U godinu dana se nije dogodilo ništa od onog što je obećavano od strane vodeće koalicije. Politički moćnici i ovaj puta su bili na Banovini kako bi kazali kako su napravljeni veliki napori kako bi se pomoglo stradalim građanima. Zbilja je drugačija pa će posljedica biti kao što je to uvijek u ovim i ovakvim odnosima politike i građana – odlazak iz nesretne i porušene Banovine. Proći će godine da se poneki nostalgičar vrati i na tome će ostati. Bez bilo kakve patetike valja kazati kako svjedočimo dramatičnom nestanku jedne regije koja je u samoj blizini Zagreba. Dakle, naši političari smatraju kako je dovoljno kazati da građani ne vjeruju vlastitim očima jer upravo oni vide i osjećaju probleme koje građani imaju i to daleko bolje i preciznije nego obespravljeni građani. Time su naši političari nadmašili kako druga Staljina tako i druga Mao Ce-tunga što nije ni lako ni jednostavno.

Premijer Andrej Plenković se čudi odredbama koje reguliraju pitanje skupljanje potpisa i neodređenog roka njihove predaje Hrvatskom saboru. Čuđenju nema mjesta. Izvršna vlast kojoj predsjeda gospodin Andrej Plenković je svojim „nalazima“ već ustvrdila kako nije prikupljen dovoljan broj potpisa. Sjećamo se razočarenja javnosti kako onih koji su se slagali s referendumskim pitanjima tako i onih koji se nisu slagali. Naprosto oduzimanje prava neposrednog izražavanja je nedopustivo. Gotovo svaku referendumsku inicijativu sam podržao. Nisam to podržao zato što sam dijelio mišljenje inicijatora referenduma, potpisao sam kako bih podržao ustavom zagarantirano Â pravo građana. Kako ne bih raspravljao o svjetonazorskim pitanjima spomenut ću inicijativu sindikata kada se je putem referenduma trebala odlučiti dobna granica odlaska u mirovinu. Nisam se slagao s pitanjima ali imajući u vidu hrvatsku praksu i odioznost politike prema referendumu potpisao sam. Izašao bih, da je referendum održan, i glasao protiv.

Potreban broj potpisa iznosi 10% od biračkog tijela. To je izravan udar na institut referenduma o čemu politika šuti i to kako oni na vlasti tako i oni u oporbi. Umjesto gromkog glasa uključujući poziv građana da protestiraju jer im je uskraćeno ustavno pravo oporba „nije baš sigurna“ da je to pravi put. Tako MOŽEMO! nije izrijekom podržao pravo građana na izravno odlučivanje što bi bilo normalno u demokratskom sustavu. MOŽEMO!Â nije stranka političkih elita iz prethodnog

sustava, već je predstavnik nove, uglavnom mlade, generacije koja bi se morala izravno sukobiti s političkim duopolom kako bi pobijedila demokracija. Kad na izbore izlazi polovina biračkog tijela tada uvjet od 10% se udvostručuje uvjet od 20% koji su izašli na izbore. Čak bi i okrutnih 10% od broja koji su izašli na izbore bio visok prag, ali, za prava pitanja od interesa građana, dostižan.

Kao što sam to već na ovim stranicama kazao bilo bi dobro da premijer Andrej Plenković povuče sporni zakon i organizira savjetodavni referendum o pitanjima za koje je MOST prikupio dovoljan broj potpisa. Tako bi premijer Andrej Plenković Â dobio odgovor na pitanje da li ga građani podržavaju kako nas uvjerava ili je istina suprotna njegovim tvrdnjama.

To se vjerojatno neće dogoditi. Naime, prikupljeni potpisi su opasan i opak izazov za vladajuću koaliciju. Pogledajmo malo računicu. Pored koalicije u predstojećem referendumu premijer Andrej Plenković može očekivati podršku obiju polovina SDP-a i stranke MOŽEMO! što je daleko više od dvije trećine saborskih zastupnika. Međutim, vrag je u građanima, bez obzira na ideologiju koju zastupaju, koji će glasati za svoje demokratsko pravo i time kazati – ne! – ugrozi sloboda. Da je stvar komplicirana pokazuje činjenica da su navedeni „suradnici“ na referendumu jasno kazala, u vrijeme izglasavanja spornog zakona, kao je potrebno zakon u Hrvatskom saboru donijeti dvotrećinskom većinom. To vladajući nisu prihvatili. Osam glasova nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru je puno. Broj glasova, čak da poslušaju svoje političke čelnike, nije spomena vrijedno kada je u pitanju referendum.

Tako dolazimo do suštine problema. Građani su suglasno svojoj ideologiji glasali za određenu političku opciju. Politika nije bila iskrena u vrijeme predizborne kampanje pa je prevarila svoje birače. Ne radi se o biračima HDZ-a. radi se o biračima svih političkih opcija. To je rezultiralo nepovjerenjem politike prema građanima (razmislite o navedenoj tvrdnji) pa je, prema tome, prirodno da nastoji ukloniti institut referenduma kada je i gdje je to moguće. Ne treba zaboraviti kako je „osiguran“ uspjeh na referendumu Â na kojem se odlučivalo o pristupanju EU u svojstvu punopravne članice. U demokratskim zemljama rezultati na referendumu su, uglavnom, očekivani. Političke opcije ne usuđuju se varati i manipulirati svojim biračkim tijelom. Upravo suprotno. Komunikacija je izravna i iskrena. Usput rečeno, u tme vidim nepovjerenje prema Stožeru jer je derivacija politike i kao takav ne može građanima biti prihvatljiv. Tu im poparu nije skuhao narod već su sami sebe osudili na nepovjerenje. Iz navedenog slijedi kako nove političke inicijative moraju u borbu za glasače govoriti istinu i samo istinu. U protivnom oni su isti kao i oni kojima građani ne vjeruju.

Prema tome, u balkanskoj krčmi teško je organizirati demokratski referendum. Naprosto da bi se mogla ostvarivati ustavna načela potrebno je mnogo više od napisanih pravila. Potrebno je u

svaku poru društva unijeti što više demokratskih načela i prava na suprotna mišljenja koja neće ni u jednom slučaju dovesti u pitanje ravnopravnost svih građana bilo koje zemlje. Dakle, nije riječ samo o referendumu, već je riječ o ugrozi koja se zove balkanska krčma. Kontaminirani javni prostor u tome ima odlučujuću ulogu.

Prilikom ocijene i procjene instituta referenduma pretpostavite da povećanje poreznog opterećenje nije moguće bez odluke većine građana na referendumu. Zamislite kako bi se trošilo, što bi se financiralo, kako bi se vlada, bez obzira na ideologiju, odnosila prema građanima? Tko bi vladao a tko bi slušao. Ovako demokracija sve više podsjeća na priču o agi njegovoj raji. Priča se svodi na poreznu politiku Age. Porezi su se povećavali dok je raja protestirala. Kad je raja zašutjela Aga je smanjio poreze.